

Difference in Gregory of Nyssa; Maximus the Confessor in the Medieval Latin West; Citation and Imitation; Literary Genres in Syriac; Augustine the Preacher; Exegesis and Innovation in the Second and Third Centuries; Interpretations in Cyril of Alexandria; Free Will and Predestination in the Late Latin West; Interpreting Fathers; Augustine and Friends (and Former Friends).

Poza krótkimi 15-minutowymi wystąpieniami, które mieściły się w ramach powyższych sesji, miały miejsce także, jak wspomniano, trzy wykłady plenarne: prof. Pauli Fredriksen „The Subject Vanishes: Jews, Heretics, and Martyrs after the *Linguistic Turn*”, prof. Claytona N. Jefforda „How Shaky a Foundation: The Apostolic Fathers” oraz prof. Robin Darling Young „The Lady Advances: Women Imagined and Actual in Late Antiquity”.

Warto podkreślić, że znacząco zwiększyła się liczba osób z Europy środkowo-wschodniej uczestniczących w konferencji NAPS. W minionych latach jedyną taką osobą był piszący te słowa, w tym roku zaś przybyły już łącznie trzy osoby, co z pewnością wpłynie na popularyzację naszych badań i zaznajomienie z nimi dość hermetycznego „ryнку” amerykańskiego.

Ks. Marcin Wysocki, Lublin – KUL

Angelologia Ojców Kościoła (Sekcja Patrystyczna, Świdnica, 19-21.09.2022)

Angology of the Church Fathers (Patristic Section, Świdnica, Poland, 19-21.09.2022)

W dniach 19-21 września 2022 roku odbył się doroczny zjazd Sekcji Patrystycznej przy Komisji ds. Nauki Katolickiej Konferencji Episkopatu Polski. Gospodarzem spotkania było Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Świdnickiej (pl. Wojska Polskiego 2, 58-100 Świdnica), a głównymi jego organizatorami – obok Prezesa Sekcji Patrystycznej, ks. prof. dr. hab. Bogdana Czyżewskiego – byli dr Magdalena Józwiak i ks. mgr lic. Paweł Traczykowski oraz moderatorzy Seminarium Duchownego z rektorem ks. prof. PWT dr. hab. Dominikiem Ostrowskim na czele. Zjazd związany był z dwoma ważnymi wydarzeniami: konferencją naukową, której temat brzmiał *Angelologia Ojców Kościoła*, oraz wyborem nowego Zarządu Sekcji Patrystycznej.

Spotkanie nieoficjalnie rozpoczęło się w poniedziałek (19 IX) wieczorem podczas kolacji. Drugi dzień spotkania (pierwszy dzień obrad – wtorek, 20 IX) rozpoczął się w seminaryjnej kaplicy o godz. 7.30 Mszą Świętą, której przewodniczył jego ekscelencja ksiądz biskup dr Adam Bałabuch, biskup pomocniczy diecezji świdnickiej, który też wygłosił homilię. Po śniadaniu o godz. 9.15 prezes Sekcji Patrystycznej ks. prof. dr hab. Bogdan Czyżewski dokonał formalnego otwarcia spotkania: przywitał wszystkich obecnych oraz dokonał merytorycznego wprowadzenia w tematykę konferencji, po czym rozpoczęła się pierwsza część sesji przedpołudniowej, której przewodniczył ks. prof. Jan Żelazny z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. W czasie tej części konferencji wygłoszono dwa referaty: (1) „Aniołowie w *Apoftegmatach* Ojców Pustyni” (ks. dr hab. Arkadiusz Nocoń, Rzym), (2) „Tajemnicza sekta angelitów w pierwszych wiekach chrześcijaństwa” (o. prof. UT dr hab. Celestyn Paczkowski OFM, Uniwersytet Toruński). Po drugiej prelekcji miała miejsce ożywiona dyskusja, a po niej dwudziestominutowa przerwa kawowa.

Druga część sesji przedpołudniowej rozpoczęła się o godz. 11.00. W czasie jej trwania zostały wygłoszone trzy referaty: (1) „Aniołowie w literaturze pryscyliańskiej” (ks. dr hab. Krzysztof Sordyl), (2) „*Anioł symbolizuje naszego Pana*: angelologia św. Hieronima w świetle Homilii o Psalmach 83-84 (seria II)” (ks. dr hab. Waldemar Turek, Rzym), (3) „Serafiny w egzegezie biblijnej św. Hieronima ze Strydonu” (dr Magdalena Józwiak, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II). Również tę część spotkania zakończyła dyskusja, a po niej odbyła się pierwsza część bloku informacyjnego na temat nowości wydawniczych, po czy wszyscy udali się na obiad.

Po obiedzie uczestnicy konferencji mieli możliwość zwiedzenia niezwykle ciekawej (pod wieloma względami) Katedry Świdnickiej pw. św. Stanisława, biskupa i męczennika oraz św. Wacława, męczennika, jak również świdnickiego rynku. Po powrocie do seminarium miało miejsce spotkanie przy kawie, po którym rozpoczęła się sesja popołudniowa. Sesji tej przewodniczyła dr hab. Karolina Kochańczyk-Bonińska z Uniwersytetu Warszawskiego. W czasie jej trwania zostały wygłoszone dwa referaty: (1): „Anioły są wśród nas. Studium pism św. Paulina z Noli” (ks. prof. KUL dr hab. Marcin Wysocki, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) – referat ten został wygłoszony w formie zdalnej przez platformę Microsoft Teams, (2) „Aniołowie (dobrzy i źli) w alegorycznej interpretacji Ksiąg Rodzaju, Wyjścia i Kapłańskiej w homiliach św. Cezarego z Arles” (ks. dr hab. Józef Pochwat, Kraków). Po referatach odbyła się dyskusja koncentrująca się wokół nauczania św. Cezarego, gdyż pojawi-

ły się problemy techniczne z internetowym połączeniem się z pierwszym prelegentem.

Po dyskusji, ok. godz. 17:00, rozpoczęło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze, gdyż w związku z upływem pięcioletniej kadencji ustępował dotychczasowy Zarząd Sekcji. Spotkanie to prowadził ks. prof. Bogdan Czyżewski, dotychczasowy prezes Sekcji. Omówił w skrócie prace, które zostały zrealizowane przez Zarząd w ciągu minionych lat, a następnie poprosił ks. prof. dr. hab. Piotra Szczura, dotychczasowego skarbnika Sekcji, o przedstawienie sprawozdania finansowego za pięć minionych lat. Po części sprawozdawczej odbyły się wybory nowego Zarządu Sekcji Patrystycznej, którym przewodniczył ks. prof. dr. hab. Antoni Żurek z Tarnowa. Najpierw dokonano wyboru prezesa. Członkowie Sekcji wykazali w tym względzie wielką jedynomyślność, gdyż już w pierwszym głosowaniu ponad 50% głosów zdobył dotychczasowy prezes, ks. prof. dr. hab. Bogdan Czyżewski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Elekt przyjął wybór i wskazał swego zastępcę w osobie dotychczasowego wiceprezesa, ks. prof. dr. hab. Norberta Widoka z Uniwersytetu Opolskiego, oraz skarbnika, ks. prof. dr. hab. Piotra Szczura z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie, którzy wyrazili zgodę i chęć dalszej pracy w Zarządzie Sekcji Patrystycznej. W ten sposób ukonstytuował się nowy Zarząd Sekcji Patrystycznej (w niezmiennym składzie) i rozpoczął pięcioletnią kadencję trwającą do września 2027 roku. Po zebraniu sprawozdawczo-wyborczym głos zabrał ks. prof. dr. hab. Marek Starowieyski, wyrażając ogólną refleksję na temat badań teologicznych i patrystycznych. Ten bogaty w wydarzenia dzień spotkania patrologów zakończył uroczysty raut.

Trzeci dzień spotkania (drugi dzień obrad – środa, 21 IX) rozpoczął się Mszą Świętą sprawowaną w kaplicy seminaryjnej o godz. 7.30, której przewodniczył i wygłosił homilię pierwszy biskup świdnicki, prof. dr. hab. Ignacy Dec. Po śniadaniu o godz. 9.15 rozpoczęła się pierwsza część sesji przedpołudniowej, której przewodniczył dr Krzysztof Morta z Uniwersytetu Wrocławskiego. W czasie tej części konferencji wygłoszono trzy referaty: (1) „Chrystologiczny charakter angelologii Pseudo-Dionizego Areopagity?” (ks. prof. dr. hab. Tomasz Stępień, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) (2) „Kim są aniołowie? Wczesnochrześcijańskie deskrypcje w komentarzach potomnych” (ks. prof. US dr. hab. Jarosław Nowaszczuk, Uniwersytet Szczeciński), (3) „Kult archaniołów w późnej starożytności” (ks. dr. hab. Stanisław Adamiak, Uniwersytet Toruński).

Po ostatnim wystąpieniu miała miejsce dyskusja, a po niej nastąpiła przerwa kawowa. Potem Prezes Sekcji Patrystycznej, ks. prof. dr hab. Bogdan Czyżewski dokonał podsumowania obrad. Następnie miała miejsce druga dyskusja na temat nowości i planów wydawniczych. Zostały też omówione sprawy bieżące i ogłoszone komunikaty. Prezes poinformował, że kolejny zjazd Sekcji Patrystycznej odbędzie się w Tarnowie, najprawdopodobniej w dniach 11-13 września 2023 roku, a tematem będzie „Świat stworzony w literaturze wczesnochrześcijańskiej”. Podziękował też organizatorom za logistyczne przygotowanie dorocznego zjazdu patrologów.

Ks. Piotr Szczur, Lublin – KUL

**Chrześcijanie epoki patrystycznej wobec świata przyrody
(IV Międzynarodowa Konferencja Patrystyczna, KUL, Lublin,
18-20.10.2022)**

**Christians of the Patristic Period in Relation to Nature (4th International Patristic
Conference, KUL, Lublin, Poland, 18-20.10.2022)**

Już po raz czwarty w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II w Lublinie spotkali się badacze antyku chrześcijańskiego z Polski i zagranicy, aby tym razem zgłębiać zagadnienie niezwykle aktualne i popularne, także w dyskusjach eklezjalnych – odniesienie chrześcijan epoki patrystycznej do świata przyrody. Organizatorzy kolejnej edycji lubelskiej konferencji patrystycznej, która weszła już na stałe do kalendarza imprez patrystycznych i cieszy się dużą popularnością wśród badaczy z całego świata, proponując taki temat, chcieli ukazać, że kwestie ekologii i odniesienia chrześcijan do otaczającego ich świata stworzonego nie są domeną tylko współczesności. Również dzieła okresu patrystycznego zawierają interpretacje i wskazówki dotyczące relacji człowiek–Bóg–stworzenie. Świadczą o tym choćby komentarze Ojców do heksameronu, czyli teologiczna, historyczna i filozoficzna refleksja nad sześcioma dniami stworzenia opisanymi w Księdze Rodzaju. W centrum znajduje się zarówno przyroda ożywiona, jak i nieożywiona. Obie są wyrazem wszechmocy Boga, a zarazem dowodem na Jego istnienie. Celem więc